

Vastaus Emmi Pajusen ja Eve Rämön sekä 27 muun valtuutetun aloitteeseen kotihoitontuen Vantaa-lisän muuttamisesta joustavammaksi

VD/2595/00.02.00.03/2021

KK/MM/EJ

Emmi Pajusen ja Eve Rämö, sekä 27 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Nykyisellään Vantaa maksaa kotihoitontuella kotona hoidettavasta lapsesta kotihoitontuen kuntalisää (nk. Vantaa-lisä) 160 euroa kuukaudessa siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1v6kk. Kuntalisää maksetaan, mikäli perheen kaikki alle kouluikäiset lapset ovat kotihoitossa.

Perhevapaauudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2022. Uudessa mallissa perhevapaita muutetaan joustavammaksi ja ansioon sidonnaisia perhevapaajaksoja voi pilkkoa käytettäväksi perheelle sopivissa jaksoissa myös limittäin kotihoitontuen kanssa aina siihen asti, kun lapsi täyttää 2 vuotta.

Me aloitteen allekirjoittajat esitämme, että Vantaa selvittää ja valmistelee muutosta kotihoitontuen kuntalisän joustavoittamisesta vastaamaan tulevaa perhevapaamallia.

Jatkossa lakimuutoksen myötä perheillä on mahdollisuus käyttää ansioon perustuvia vanhempainrahakuukausia yhteensä noin 14 kuukauden edestä. Mikäli kotihoitontuen kuntalisän halutaan mahdollistavan kotihoito 1,5-vuotiaaksi asti, kuntalisän tarve on yhteensä 4 kuukauden pituinen. Mikäli kuntalisän halutaan olevan kustannusvaikutuksiltaan nykyisen kaltainen, tukea voitaisiin maksaa yhteensä 8 kuukaudelta.

Esitämme, että Vantaa tutkii mahdollisuutta muuttaa kotihoitontuen kuntalisän maksatusta joustavaksi siten, että perhe saisi kuntalisää yhteensä 4 tai 8 kuukautta haluamissaan kotihoitontuen jaksoissa, jotka tulisi käyttää siihen mennessä, kun lapsi täyttää 2 vuotta. Tämä lisäisi perheiden valinnanvapautta ja toisi joustoa perhevapaiden tasapuoliseen käyttöön. Vapaiden joustava käyttö mahdollistaa entistä enemmän molempien vanhempien mahdollisuutta hoitaa perheen pienimpiä lapsia kotona ja näin ollen lisää tasa-arvoa vanhemmuuteen. Lisäksi se mahdollistaisi ja kannustaisi pienien, alle 2-vuotiaiden lasten kotihoitoon, joiden päivähoito maksaa Vantaalle kaikkein eniten.

Samassa yhteydessä tulisi uudelleen tarkastella kuntalisän ehtona olevaa vaatimusta ottaa perheen kaikki alle kouluikäiset lapset kotihoitoon. Jatkossa vanhempainvapaita ja kotihoitontukijaksoja voi vuorotella ja pilkkoa moneen osaan. Nyt kuntalisän ehtona oleva, perheen kaikkien lasten ottaminen pois varhaiskasvatuksesta, tarkoittaisi perheen muilla lapsilla päiväkodin ja kodin välillä siirtymistä jopa kuukauden välein. Vaatimus ei myöskään ole linjassa Vantaan omien linjausten kanssa siitä, että yli 3-vuotiaiden osuutta varhaiskasvatuksessa yritetään lisätä - ei vähentää.”

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Nykytila

Lakisääteinen lasten kotihoitontuen hoitoraha on vuonna 2022 perheen yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 350,27 euroa/kk, muista alle 3 vuotiaista 104,86 e/kk/lapsi ja 3-vuotta täyttäneistä alle

kouluikäisistä sisaruksista 67,38 e/kk/lapsi. Hoitorahaa täydentää hoitolisä, jota voidaan maksaa perheen koko ja bruttotulo huomioiden 0–187,45 e/kk.

Lakisääteisten tukien lisäksi Vantaa maksaa kuntalisää vanhempainrahakauden päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien perheen nuorimmasta lapsesta 160 euroa/kk siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta on päättänyt kuntalisän lakkauttamisesta 1.8.2022 alkaen (24.1.2022 § 7).

Perhevapaauudistus

Perhevapaauudistus tulee voimaan 1.8.2022. Uudistus muuttaa nykyistä kotihoidontukijärjestelmää. Jos lapsen laskettu aika on 4.9.2022, tai adoptiolapsi otetaan hoitoon 31.7.2022 tai sen jälkeen, perhe saa vanhempainpäivärahoja 1.8.2022 lähtien uuden lain mukaisesti. Jos perhe on alkanut saada vanhempainpäivärahoja aiemmin, niitä ei 1.8.2022 muuteta uuden lain mukaisiksi.

Uuden lain mukaan Kela maksaa raskausrahaa 40 arkipäivän ajalta. Vanhempainrahakausi alkaa heti raskausrahakauden jälkeen. Vanhempainrahakausi kestää 320 arkipäivää. Jos lapsella on kaksi vanhempaa, päivät jaetaan tasan kummankin vanhemman kesken. Osan vanhempainrahapäivistä voi luovuttaa toiselle pidettäväksi. Vanhempainrahaa voi pitää joustavasti vanhemman haluamina ajankohtina siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta.

Työnantajalla voi olla oikeus rajoittaa vanhempainvapaajaksoja. Jos työnantajalle sopii, vanhempi voi käyttää vanhempainrahaa lyhyissäkin jaksoissa tai jopa yksittäisinä päivinä. Vanhempi voi myös olla töissä osa-aikaisesti ja saada samalle ajalle vanhempainrahan osittaisena. Vanhempainrahan määrän laskutapa ei muutu perhevapaauudistuksessa.

Perhevapaauudistuksella lisätään perheiden valinnanmahdollisuuksia. Se mahdollistaa kotihoidon ja varhaiskasvatuksen asiakkuuden vuorottelun perheelle sopivissa jaksoissa aina siihen asti, kun lapsi täyttää 2 vuotta. Varhaiskasvatuspaikka säilyy myös perhevapaajaksojen aikana, mikäli poissaolo kestää yhtäjaksoisesti enintään 13 viikkoa.

Tietoa tukien käytöstä

Kansaneläkelaitoksen vuonna 2019 julkaiseman Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 14 mukaan (Lastenhoidon tukien vaikutus äitien osallistumiseen työmarkkinoille) pienet kotihoidon tuen kuntalisät eivät vaikuttaneet äitien päätöksiin. Jos kuntalisä oli alle 100 euroa tai 100 ja 150 euron välillä, ero ei ole tilastollisesti merkitsevä. Jos kuntalisä oli 150–200 euroa, äidillä oli 18 prosenttia pienempi ehdollinen työllistymistodennäköisyys kuin äidillä, jolle ei maksettu kuntalisää.

Kuntaliiton vuonna 2020 julkaiseman Selvitys kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen kuntalisistä ja niiden maksatusperusteista sekä palvelusetelistä mukaan 42 prosenttia kunnista arvioi, ettei kuntalisän maksamisella ole merkittävää vaikutusta perheiden valintoihin varhaiskasvatuspalveluiden suhteen. Lasten kotihoidon tuen kuntalisän suuruus oli vuonna 2020 keskimäärin 171 euroa/lapsi. kuntalisää maksoi vuonna 2020 yhteensä 55 kuntaa.

Siihen, milloin perheet siirtyvät käyttämään varhaiskasvatuspalveluita, vaikuttavat monet tekijät kuten työllisyystilanne tai perheiden tyytyväisyys saatavilla oleviin varhaiskasvatuspalvelujen vaihtoehtoihin. Osalle perheistä lapsen kotihoito on myös arvovalinta, eikä kuntalisän maksatuksen arvioida määrittävän kotihoidon kestoa. Kotihoidon tuen kuntalisää on Vantaalla tällä hetkellä maksettu vain alle 1 v 6 kk

ikäisistä lapsista, mutta iso osa tätä vanhemmista lapsista ei ole tälläkään hetkellä varhaiskasvatuksen piirissä. Kuntalisä yksin ei näin ollen vaikuta perheiden ratkaisuihin.

Aiemmat päätökset

Kaupunginvaltuusto on hyväksyessään kaupungin talousarvion 2022 ja taloussuunnitelman 2022–2025 (13.12.2021 § 8) käsitellyt lasten kotihoidon tuen kuntalisää ja päättänyt, ettei se sisälly talousarvioon 1.8.2022 alkaen.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta on kokouksessaan 24.1.2022 § 7 päättänyt, että lasten kotihoidon tuen kuntalisä lakkautetaan 1.8.2022 alkaen.

Edellä mainitut tekijät huomioiden kasvatuksen ja oppimisen toimiala ei näe tarkoituksenmukaisena lähteä selvittämään kuntalisän maksatuksen joustavoittamista 4 kk ja 8 kk maksatusaikoihin perheen toivomassa muodossa, eikä laajentamisen vaikutuksia alle 2-vuotiaille.

Kaupunginhallitus 14.2.2022 § 19

Kasvatuksen ja oppimisen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Emmi Pajuselle ja Eve Rämölle ja sekä 27 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että Vihreiden kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon Perussuomalaisten, Vasemmistoliiton ja Keskustan kaupunginhallitusryhmät yhtyivät:

Vantaan hallintosäännön mukaan vähintään 15 valtuutetun allekirjoittamaan aloitteeseen on valmisteltava vastaus puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Tämä aloite on jätetty maaliskuussa 2021. Sen vastauksessa on viivytelty niin kauan, että sen mahdollinen vaikutus budjettineuvotteluihin syksyllä 2021 on jäänyt toteutumatta. Kotihoidontuen kuntalisän lakkautus 1.8.2022 leikkaa toimeentuloa niiltä perheiltä, joiden lapsi on syntynyt kevään 2021 – elokuun 2022 välisenä aikana, koska he eivät käytännössä ehdi saada kuntalisää, eivätkä myöskään 1.8.2022 voimaan tulevan perhevapaaudistuksen uutta päivärahaa.

Kaupunginvaltuusto 28.2.2022 § 12

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin vihreiden valtuustoryhmän pöytäkirjalausuma, johon keskustan, kristillisdemokraattien, perussuomalaisten ja liike nytin valtuustoryhmät yhtyivät:

“Vantaan hallintosäännön mukaan vähintään 15 valtuutetun allekirjoittamaan aloitteeseen on valmisteltava vastaus puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Tämä aloite on jätetty maaliskuussa 2021. Sen vastauksessa on viivytelty niin kauan, että sen mahdollinen vaikutus budjettineuvotteluihin syksyllä 2021 on jäänyt toteutumatta. Kotihoidontuen kuntalisän lakkautus 1.8.2022 leikkaa toimeentuloa niiltä perheiltä, joiden lapsi on syntynyt kevään 2021 – elokuun 2022 välisenä aikana, koska he eivät käytännössä ehdi saada kuntalisää, eivätkä myöskään 1.8.2022 voimaan tulevan perhevapaaudistuksen uutta päivärahaa.”

Liite:

- Emmi Pajusen ja Eve Rämön sekä 27 muun valtuutetun aloite kotihoidontuen Vantaa-lisän muuttamisesta joustavammaksi

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

varhaiskasvatuksen johtaja Mikko Mäkelä, puh. 050 3417386, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
varhaiskasvatuspäällikkö Kati Timo, puh. 040 5772018, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi